

viseelő munkás közeledik a csoporthoz.

— Ti magatoknak is be kell vallanotok, hogy ilyesmi azelőtt nem történt, hisz a ti reformistáitok inkább a nadrágba csináltak minthogy egy igazgatót letartóztatassanak... Hogy mit segítettünk ezzel? Gondold csak meg, presztizs!... Természetesen Mallarme marad, de ez egy ügyes szakember. Hogy a gyár a munkásoké legyen? Ember, kinek lesz akkor szava? Hisz akkor az egész kocsni megáll... Természetesen ez még nem szocializmus, de mi mégis utban vagyunk afelé... Várjátok csak be...

Az autót, ami Solmssen üzemigazgatót elszállítja, SS emberek szállították meg. A kocsni hátulso ülésén ül Solmssen, mélyen behuzva a fejét, összecusokott ajakkal. Mellette Leichert polgármester, Kruse portás kezét tanácstalanul közelíti sapkája felé: nem tudja, hogy szabad-e még üdvözölnie az igazgatót.

A felügyelőbizottság tagjai zavartan ácsorognak a lépcsőházban. Mallarme már rég visszavonult az irodájába.

Dr. Popitz érdeklődve néz a tovarobogó autó után. Azután megcsóválja a fejét és olyan hangon, mintha épp most sikerült volna valami meglepő felfedezést tennie: — Ha meggondolja az ember, ez tulajdonképpen mégis kiáltó igazságtalanság...

Az urak közül azonban senki sem hallgat oda.

Pontosan két órával később Mallarmenál cseng a telefon: Leichert polgármester közli, hogy Solmssen igazgatót épp most bocsájtották el az őrizetből s az esti gyorsal hosszabb szabadságra megy.

— Jól van, polgármester úr, rögtön diktálok a jelentést a birodalmi szövetséghez. Azon lesznek, hogy minél messzebb menően fedezzem önt. — Természetesen megteszek minden lehetőséget... De hallgasson csak ide: ez azonban ma tényleg a legutolsó eset, hogy erről az ostoba mérleghistóriáról hallok! Értjük egymás, ugye?... Igen, bizonyítsa be nekem, hogy az emberek a kezében vannak. Ez a maga feladata. Igenis! Roschkowskít leváltatja? Jó. Akkor hát Üdv Hitler, polgármester úr.

A NŐ TERMÉSZETES FELSZABADÍTÁSÁHOZ

(A születés-szabályozás természetes módszere)

Irta: DOKTOR SÁNDOR (Nagykanizsa)

A születés szabályozásának új, természetes módját ajánlják olyan komoly oldalról, hogy nem lehet mellette hallgatással elmenni, annál kevésbé, mert nagy gyakorlati fontossága mellett egész sor igen érdekes elméleti kérdés is kapcsolódik hozzá. Ez nem is lehet máskép. Hisz ha „természetes“ módszert ajánl valaki valamely célra, ennek a természet újabb és helyesebb megismerésén kell alapulnia. S tényleg így van a jelen esetben is.

Maga a főkérdés, a születés szabályozása, egyre égetőbb problémája lett az elszaporodott civilizált emberiségnek. Több mint száz éve már, hogy modern formában a társadalmi fejlődés napirendre tűzte s azóta hiába minden vallás-erkölcsi prédikálás, hiába a nacionalista-militarista ellenpropaganda, sőt hivatalos nyomás és üldözés, a kérdés nemhogy lekerült volna a napirendről, ellenkezőleg egyre aktuálisabb lesz és megoldás felé tör. A háború utáni gazdasági válság még aktuálisabb tette. S gazdasági okokon kívül a nő egészségének jobb védelme

is sürgeti a kérdés megoldását.

A Szovjetunióban csak letompult a kérdés éle attól, hogy a törvény ott megengedi az abortuszt, sőt az állam ingyen végezteti kórházaiban. A fogamzást gátló szereket pedig hivatalosan propagálják és ugyancsak ingyen adják a nőknek e célra felállított intézetek, profilaktóriumok. Egyik se jelenti a kérdés végleges megoldását. Az abortus azért sem, mert nem csekélység; annyira nem, hogy évente száz ezrekre rugó forgalom mellett a leggondosabb előírások ellenére és megbízható orvosi kezekben is van halálózása is, bár elenyészően csekély az illegális, a törvény által tiltott és üldözött abortusz halálózásához képest, mely a tőkés országokban egyenesen elrettentő. A fogamzást gátló máig ismeretes módszerek és eszközök pedig — mesterkedések, az ilyen mesterkedések minden hátrányával és fogyatkozásával: nem megbízhatók, nem elégíthetik ki az igényeket, mert mesterkedésre nem születünk mindnyájan egyaránt. Annyi a változat még a testi kvalitásokban is, melyek itt szóba jönnek, s még inkább az egyéni ügyességben, hogy nem lehet minden egyes számára megfelelő mesterséges eszközt és módot kitalálni. Ezért keresnek az orvosok egyre jobbakat.

Próbálkoztak az X-sugarakkal: ideiglenes meddő állapotot idézni elő a nőben, addig míg nem óhajt gyermeket. Ez el is érhető, de erre a célra mégse válik be, mert hosszabb időn át, többször ismételt besugárzás nem veszélytelen. Ha pedig újabb terhességet vállalt utána a nő, korai magzatok is születtek már az ilyen sugaras kezelés után a sugarak által károsított petesejtekből.

Keresnek hormonokat az ideiglenes meddőség előidézésére, mert rájöttek, hogy hormonoknak is van szerepük a fogamzás és a termékenyített petesejt beagyazódása és első fejlődése körül. A keresett hormon azonban ily praktikus célra még nincs meg.

A legszélesebb körök érdeklődésére tarthat tehát számot az a természetes mód a születés szabályozására, melyet a gráci női klinikáról ajánl Knaus tanár.

Abból indul ki, hogy a szaporodás szabályozását megoldotta már az ember, tapasztalati alapon a háziállatainál. Ezeknek ugyanis aránylag nem hosszú párzási idejük van s az állattenyésztő a maga céljai szerint ezen idő alatt vagy párosítja őket, vagy elzárja a párosodás elől. Ez idő elmúltával az állatnak se a nősténye nem veszi fel a himet, se a him nem üzekedik többé a nősténnyel a legközelebbi párzási időig.

Az ember, szexuális élete azonban nincs időszakhoz kötve, hanem állandó. A nőnek minden hónapban érik új petesejtje és szabályos időközökben ismétlődik a tisztulása. A koitusz is, ha, mint a házasságban, alkalom van rá, állandóan gyakorolja. Miképp lehessen tehát nála alkalmazni az állatokon szerzett tapasztalatokat?

Ugy tudtuk idáig csakugyan, hogy semmiképpen, mert nincs a hónapnak olyan napja, melyen a szexuális korban élő nő teherbe ne eshetné. S ennek magyarázatául felvettük, hogy a két petefészékben levő, mintegy 40 ezer petesejt közül a tisztulástól függetlenül is érhetnek meg egyesek és szabadulhatnak ki akármikor, véletlen ingerek, pl. éppen a koitusz hatása alatt is. Ez, amilyen pazarul szórja a természet minden élő fajnak a magját, az embernél is egész természetnek látszott, s egymaga megmagyarázta azt a látszatot, hogy a szexuális életet élő nő, ha csak nem beteg, bármikor teherbe eshetik. Ha a koituszt mégsem követi mindig a fogamzás, ez nyilván azért van, mert a nőnek mégisincs mindig érett petesejtje, úgy, mint termékenyítő magja a férfinak.

Tapasztalás és statisztikus vizsgálódás aztán arra látszott mutatni, hogy vannak a hónapnak a fogamzásra kedvezőbb és kevésbé kedvező időszakai. Optimális időszaknak tartják a tisztulás utáni, pesszimálisnak a tisztulást megelőző hetet. Nincs azonban egy nap se, melyen teljesen biztos lehetne a nő a fogamzás felől, mert a belső részeibe jutott spermafonalak, úgy tudtuk, 14 napig is megmaradhatnak ott életképes állapotban, várva a legközelebb kiszabaduló érett petesejtre. Közvetlen megfigyeléssel e jelenségeket nem lehetett anynyira se tisztázni, mint az állatoknál.

Egyfelől azonban az egyre gyakoribbá vált női hasműtétek alkalma adtak arra, hogy pontosabban megfigyeljék a petefészkeken a pete kiszabadulásának idejét s úgy találták, hogy az nem akármikor van, hanem a tisztulási ciklus közepe tájára esik. Másfelől a hormonkutatás a jelenségek összefüggésének helyesebb megismerésére vezetett.

Ilyen alapon állítja Knaus tanár, hogy a nőnél is minden hónapban csak néhány napig tart a fogamzás lehetősége, mert csak ekkor van benne kiszabadult érett petesejt. Ez az idő pedig előre pontosan megállapítható, mert ez érett petesejt a várható tisztulás előtti 15. napon szabadul ki a petefészkekből és ha mindjárt nem termékenyül, nem él pár óránál tovább. A spermafonalak is csak 48 óráig maradnak a nő belső részeiben életképesek.

A fogamzás elkerülése céljából tehát elég, ha megtartóztatja magát a nő a pete kiszabadulása előtt három napig és utána egy napig.

Aki pl. május 1-én várja a tisztulását, annak április 16-án van kiszabadult érett petesejtje a belső részeiben s ezért április 13—17. között kell csupán tartózkodással élnie. Máskor az egész hónap folyamán nem eshetik teherbe, mert nincs érett petesejtje. A következő tisztulása május 28-án esedékes; a peteérés napja tehát május 13. Önmegtartóztatás szükséges május 10—14. között. És így tovább.

Knaus tanár már évek óta foglalkozik e kérdés tanulmányozásával. Hasműtéteken kívül külön bonyolult eljárást dolgozott ki és elmesél a készüléket szerkesztett arra a célra, hogy műtét nélkül is teljesen egészséges nőknél is megfigyeléseket, s szaklapokban ismételten közölte kutatásai eredményeit, melyeket legújabbán külön könyvben foglalt össze. (Herrman Knaus: Die periodische Fruchtbarkeit des Weibes. Verlag Wilhelm Maudrich. Wien, IX. 1934.) Így alakult ki a szóban lévő természetes módszer a születés szabályozására, mely eddig az esetek százaiban a gyakorlatban is bevált.

A módszer alapja az a felismerés, hogy a fogamzás jelenségeit az emberi nőnél is szigorú törvényszerűség szabályozza.

Azt eddig is tudtuk, hogy összefüggés van a petefészkek és a méh működése között, de azt hittük, hogy idegpályák útján. Ezek pedig jobban ki vannak téve olyan véletlen külső behatásoknak, melyek aztán a jelenségek szabályos menetét, egymásutánját megzavarják. Mint a hormonkutatásokból már előbb kiderült, ez a hitünk téves volt: hormonok szerepelnek itt is. A petefészkekben érő petesejt tokjában hormon termelődik, melynek serkentő hatása van a méh nyálkahártyára, fékező hatása magára a petefészkekre. A tisztulás alatt kivérzett és lefoszlott méhnyálkahártya e hormon hatása alatt nem marad meg nyugvó állapotban, hanem regenerálódik és újra kezd duzzadni. A petefészkekben viszont újabb peteérése szünetel addig, míg az éppen érésben levőnek sorsa el nem dől. Ennek pedig a tokja addig duzzad, míg a tisztulási ciklus közepe táján felfakad s az érett pete kiszabadul. Helyén csekély

vérzés támad a tokba és az u. n. „sárga test“ képződik, melynek hormontermelése még fokozódik s így fokozódik a méhnyálkahártya duzzadása, fellazulása, vérbősége is. Így készül a méhnyálkahártya a netalán termékenyített petesejt befogadására, mint a felszántott termőföld a belevetett magra. Ha fogamzás nem történt, akkor 14 nappal a petesejt kiszabadulása után vérzés indul meg a duzzadt méhből, melynek nyálkahártyája pár nap alatt lefoszlik, a petefészkekben a „sárga test“ is összezsugorodik, hormontermelése megszűnik s így új petesejt kezd érni s kezdődik a játék; három hetes dagály és egy hetes apály. elülről. Így várja a méhnyálkahártya minden négy hétben megifjodva, a megtermékenyített petesejtet, hogy ez a legkedvezőbb feltételeket találja ott a befészkelődésére és első fejlődésére.

Állatkísérletek alapján továbbá arra a meggyőződésre jutottak Knaus is, más kutatók is, hogy az érett petesejt, ha kiszabadulása után azonnal nem termékenyül, nem él pár óránál tovább. És a spermafonalak se maradnak a nő belső részeiben 48 óránál tovább életképesek.

Ezen az új megismeréseken alapszik a természetes módszer a szülés szabályozására. Ha állandó a nő tisztulási ciklusa, mindegy hogy pár nappal hosszabb-e vagy rövidebb, csupán négy napig tart a fogamzás lehetősége, mely négy nap minden hónapra előre kiszámítható, ha a ciklus hossza hiteles feljegyzések alapján megállapítást nyert.

Naptárszerű táblázatban megszerkesztve pl. olyan nőnek, kinek január 7-én jött meg és pontosan 28 naponként ismétlődik a tisztulása, ilyen volna a naptárja:

A tisztulás kezdete: Érett petesejt: Önmegtartóztatás ideje:

I. 7	I. 20	I. 17—21
II. 4	II. 17	II. 14—18
III. 4	III. 17	III. 14—18
IV. 1	IV. 14	IV. 11—15 stb.

Ilyen lenne tehát olyan nőnek a naptára, akinek tisztulási ciklusa állandó.

Csak hogy a mai civilizált életben a nőknek alig 60 százaléka örvend olyan robusztus egészségnek, hogy tisztulási ciklusuk állandó. A többié ingadozó, hol hosszabb, hol rövidebb, vagy egyéb rendellenességeket mutat. Ingadozó ciklus esetén a tülalmi idő kiszámításánál tekintettel kell lenni a leghosszabb és a legrövidebb terminusra. Pl. olyan nő, kinek január 7-én jött meg, de nem 28 naponként, hanem két nappal majd korábban, majd később ismétlődik a tisztulása, február 2-a és 6-a között várhatja a legközelebbit. S minthogy előre nem tudhatjuk, mikor jön, az érett petesejt kiszabadulásának napja január 18—22 között várható. Önmegtartóztatással élnie e szerint január 15—23 között, tehát nyolc napon át kell, ha a fogamzást elkerülni óhajtja. És ugyanígy kell külön minden hónapban megajteni a tülalmi idő kiszámítását; naptárt szerkeszteni egész évre előre ilyen nő számára nem lehet.

Egy másik nehézség az, hogy nem lehet a tisztulási ciklust emlékezetből bemondott adatok alapján állapítani meg, mert nőorvosok mindennapos tapasztalása bizonyítja, hogy az ilyen adatok nem megbízhatók. Knaus tanár ezért azt követeli, hogy rá kell nevelni a nőket tisztulásuk kezdő napjának megjegyzésére a naptárban és egy évi ilyen feljegyzések alapján orvos szerkessze meg a nő naptárát. Al-

lítása szerint ahol a gyakorlatban nem vált be eddig a természetes módszer, azon mulott, hogy a tisztulási ciklus nem volt hitelesen megállapítva.

Végül vannak olyan nem éppen ritka, kivételes esetek, mikor a tisztulás valami ok (szülés vagy abortus, szoptatás vagy betegség) miatt hónapokig szünetel, mert nyugszik a petefészkek is és megesik olykor a fogamzás meglepetésszerűen anélkül, hogy a tisztulás jelentkezett volna. Ilyenek számára külön felvilágosító füzetben ad Knaus tanár kioktatást, mikép védekezzenek mesterséges módszerekkel.

Dé ha beválik a természetes módszer csupán a normális nők számára, akkor is óriási a jelentősége. Vetekszik a nagy technikai találmányokéval (repülés, rádió). Mert nincs felnött ember, férfi vagy nő, kit ne érdekelne. A nőnek pedig olyan felszabadulását igéri, melyre még a társadalmi felszabadulása után is rászorul, mert emberré válásának ez lesz a bekoronázása. (Ma a nők nagy tömege éppen a szaporodás funkciói alatt csaknem állati színvonalon vagy még ezen állul maradás gondozás tekintetében.)

Nem csoda hát, ha ily nagy horderejű felfedezés nem születik meg egyszerre készen, tökéletes formában és minden küzdelem nélkül.

Tényleg azt látjuk, hogy a szerzők nagyobb része nem fogadja el Knaus tanárnak sem új megállapításait, sem levont következtetéseit. Tudnak hivatkozni ellenkező tapasztalatokra és megmaradnak a régi álláspont mellett. Valószínűleg nem is a laboratóriumi és klinikai buvárlat fogja itt az elméleti vitát eldönteni, hanem az általános gyakorlat. Ha beválik a természetes módszer a születés szabályozására az esetek százezreiben, ez lesz elméleti alapjainak is az igazolása.

Figyelemreméltó azonban, hogy mégis akadt egy kutató, Ogino, ki Knaus tanártól függetlenül jutott ugyanerre a felfedezésre és ajánlja némi eltéréssel a természetes módszert. Az eltérés abban áll, hogy Ogino nem egy napra teszi az érett petesejt kiszabadulásának időpontját, hanem némi ingadozással a 13.—16. napra a várható tisztulás előtt. Ehhez képest az önmegtartóztatás idejét is bővíti négy nappal, a 10—17. napra a tisztulás előtt. Szerinte tehát a Knaus-féle fentebbi naptár így módosul:

A tisztulás kezdete:	Érett petesejt:	Önmegtartóztatás ideje:
I. 7	I. 19—22	I. 16—23
II. 4	II. 16—19	II. 13—20
III. 4	III. 16—19	III. 13—20
IV. 1	IV. 13—16	IV. 10—17 stb.

A különbség Knaus és Ogino naptára között az, hogy utóbbi, mint mondottuk, négy napi ingadozással teszi a tisztulási ciklus közepére az érett petesejt kiszabadulásának idejét s ehhez képest nyolc napi önmegtartóztatást ajánl ez időben.

Csak fokozhatja a bizalmat a természetes módszer iránt, ha azt látjuk, hogy egy időben, egymástól függetlenül fedezik fel ketten is. Gyakran látjuk ezt a technikai találmányok történetében is. Régen érzett szükségét kielégítő találmánynak lassan érlelődnek az előfeltételei annyira, hogy aztán egyszerre ketten vagy többen is fedezik fel.

Még inkább fokozhatja a bizalmat a most felfedezett természetes módszer iránt, ha a kritikus időt négy nap helyett nyolc napra nyújtjuk ki. A biológia ugyanis nem igazolja azt, hogy az élet jelenségei olyan csillagászati pontossággal és merevséggel volnának terminusokhoz kötve, mint az élettelen világ tüneményei. Ellenkezőleg mindenütt

bizonyos ingadozást mutatnak azon mellékkörülmények szerint, melyek között végbemennek, s melyekhez az élet alkalmazkodik. Ez az alkalmazkodás, e'ntétben az élettelen világ merevségével, éppen egyik alaptörvénye az életnek. Itt is: egyik nő testalkata, erőbeli állapota más, mint a másiké, utóbbi az évek folyamán ugyanazon nőnél is változik; ehhez képest az életfolyamatok is egyiknél és egyidőben gyorsabban, másíknál és máskor lassabban mennek végbe az egészség határain belül is. Nem valószínű, hogy a peteérés vagy a hormontermelés szabály alól kivétel volna. Valószínűbb, hogy itt Oginónak lesz igaza s az ő korrekciójával fog beválni a természetes módszer.

Ugyancsak a bizalom fokozására alkalmas az a meggondolás is, hogy a művelődés folyamán az ember életkörülményeinek minden igazi javulása a természet helyesebb megismeréséből származott. Így a születés szabályozásának helyes módját is ezen az úton várhatjuk, nem olyan mesterkedésektől, aminőkkel az orvosok eddig próbálkoztak. A mai civilizált ember gondolkodásában benne van még a esodavárás, ezért bizik minden új szerben, vagy új, mesterkedő eljárásban. Az orvosi buvárkodás ezért merül ki a betegségek kutatásában, attól a groteszk gondolatától vezetettve, hogy egyszer majd ismerni fogjuk minden betegségnek az okát is, az orvosságát is s az lesz — az orvosok aranykora. A betegségek megelőzésében azonban ezért mutat fel oly szegényes eredményt ez az intenzív orvosi buvárkodás. Helyesebb úton járnak s minden elismerést megérdemelnek az olyan kutatók, kik egyszer az egészséges élet javítására használják fel a laboratóriumi és klinikai buvárkodást.

Sajnos csak az, hogy (legalább a tőkés országokban) az itt ajánlott természetes módszer se számíthat gyors elterjedésre. Lesz talán ebből is egy újabb kiváltsága az uralkodó osztálynak, mert a dolgozó nők túlnyomó nagy tömege ma egyfelől iskolázva sincs eléggé, másfelől házi és kereső munkával s a gyermekek gondozásával annyira el van foglalva, hogy nincs elég nyugodt perce önmagával törődni. Akad közöttük is, de ritkán, aki rendszeres naptári feljegyzéseket vezet a tisztulásáról, s aki majd keres orvost a naptára megszerkesztésére, ha — talál. Mert a gazdasági válságban a megélhetés gondjaival küzdő orvos se a legalkalmasabb a természetes módszer propagálására. Knaus tanár azt kívánja, hogy orvosi tanácsadókat állítsanak erre a célra. De ki állítson? Az állam? A társadalom? Mindkettő az uralkodó osztály kezében és vezetése alatt áll, ez pedig nincs kedvezően hangolva a természetes módszer iránt, mely a dolgozó nőnek is saját kezébe adná a születés szabályozását. Félt a népszaporodás csökkentésétől, csak úgy, ösztönös gondolatnélküliségből. Mert megint igaza van Knaus tanárnak abban, hogy nem kell e módszertől a népszaporodást félteni. Nem a születések, hanem a művi abortuszok számát fogja az apasztani, mindazzal a visszaéléssel, anyagi és egészségi kárral, sőt halálozással, mely ma velük jár. Ezt azonban el nem hiszik nekü az illetékesek. Nyilván előbb a társadalmi felszabadulásra lesz szüksége a nőnek avégből, hogy szabadulhasson a természet által rakott bilincseitől.

MÉGSEM MENTETTE MEG ROOSEVELT AMERIKÁT?:

„Nőtlen, 30 éves csinos megjelenésű férfi, akit elfárasztott az élet és nem fél a haláltól, eladja magát, testét-lelkét, napokra, hónapokra, évekre avagy életfogytiglan. Orvosi kísérletek céljaira alkalmas. Bármikor bemutatkozik. Megkeresések 615 szám alatt a kiadóba.“ (The Saturday Review of Literature, 1934 április 7.)